

GRAMATABRUL.

VÖDS KIOMÖDIK!

Vöds kiomödik dabinsons in Volapük! Suvo kanoy defomön mödikis de stamäd bal, ab pö jenets somik ai mutoy distidön kuratiko onis, küpön patöfis fomirik e süntagikis. Atos i tefon vödis ko stamäd löpo pegeböl, sevabo elis *möd*, *mödik*, *mödo*, *mödiko*. Subsat: *möd* < sinifon numi gretik e kösömo pagebon kobü subsat votik in genitif, kel malon dinis bundanöl, a.s.: „möd at volapükas binon neletian ad jenöfükön diali, keli labobs tiko...”; „mens ävedons glötiks, bi ädalabof mödi soik” (klotas); „äremob mödi vinas Litaliyänik”.

El *mödik* binon ladyek e sinifon, das dins fa subsat tefik pamalöls dabinsons ön bundan, a.s.: „labof cilis mödik”; „yegeds mödik dö Volapük epubons in gasesd”.

El *mödiko* binon ladvärb, kel sümon ma siäm ad els *vemo*, *vemöfiko*, *suvo*, a.s.: „vobön mödiko”, „tävön mödiko”, „löfön mödiko”. Semikna i pägebon in vödems dasamik pla ladvärb sümik: *mödo*. Ye el *mödo* labon sinifi nedabinotikum e pagebon ad vemükön difülü dista bevü dins pö gebäd pluamafoma u ladvärbas: *nog*, *plu*, a.s.: „etuvom luglofotis nog mödo gretikumis”; „vilons zepön nog pükatribütis mödo plu tumis”; „mödo latikumo”; „el ‚Dsemsyid’ äbinom mödo jäfedikum ä gudikum ka el ‚Hom’ ”; „Atans (foginänans) äkömons mö trups gretik, mödo plu ad logön mani famik, ka ad duspatön niverabukemöpi leigo famiki”; „vapasfer marda binon ye mödo mänsidikum ka ut tala”. ■

MAGODIL NULIK SOTA: ‚MEME’.

VÖG VOLAPÜKA.

‚Daniil Morozov’: redakan
ä vicifal,
‚shido2308@yahoo.com’,
‚Ekaterinburg’, ‚Rossija’ / Rusän.

Jäfidot soğa bevünetik Volapüka.

YELOD 34^{id}.
NÜM: 8.
2024 GUSTUL.
PADS: 65 jü 72.

O Volapükaf lens valöpo!

Bü brefüp edupadob gasesdi vönädik tiädü „Mulapenäd nebolitik. Volapükagased” (ko donatiäd: „Nogot [jäfidot] flenas valik Volapüka”). Pepübon in ‚Wien’ de yel: 1887 jü 1890. Redakans äbinoms söls: dokan: ‚Moriz Obhlidal’ e ‚Josef Schmidjörg’. Gased at eklülädon labön materis nitedik mödik, ab pato sökod pübotas: „Lifanunods tidanas Volapüka” (ettimo äpenoy eli „...tidelas volapüka”) enitedon obi. Redak gasesda pemänotöl primo ädesinon ad dabükön lebuki plutoumik, sodas toum alik öninädon-la lifajenädis tum Volapükidanas, ba ma sökaleod geta diplomas de ‚Schleyer’. Ye tidans mödikün änedemons levüdi at, e fino te peneds ä oklifibepenots aniks äpubons su pads Volapükagaseda et.

Esludob ad pübön dönuamo in gasesd obsik penedis et ma noms nuik püka pemenodölis. Atna kanols reidön lautoti fa ‚Henriette Wolter’, dö jikel bo ya sevols bos. Äsevädof as „ji Volapükän famikün tala”. Lezilo äpakof Volapüki jü deadam oka ün 1912. Älanälükof ad gebön Volapüki grupi gümnananas in ‚Osnabrück’, bevü kelans cifal fütürik Volapükamufa: ‚Albert Sleumer’ < ädabinom. Bo sekü atos i kanoy lecedön ofi ji Volapükani veütikün in jenotem Volapükamufa.

Vipöl oles reidedi nitedik redakan:

Daniil Morozov

LIFANUNODS TIDANAS VOLAPÜKA.

Jiel Henriette Wolter.

*Jitidan Vpa (10), jimatán kronalavogana: söl: ‚Hermann Wolter‘
in ‚Osnabrück‘, Hanofän.*

Pemotob tü 1821, tobul, 8 in ‚Harburg‘ len ‚Elbe‘¹. Famülanem oba bü mat ebinon: ‚Wedekind‘. Nu vilob penön hitidanes e jitidanes löfikes e lestimikes <Vpa> nunodi oba.

Steifülobsöd ad bepenön plakis obas tefü dins Vpa! Peneds obas okipedons jenotemi püka ebo ata, kel pedatuvon fa söl danolik: ‚Johann Martin Schleyer‘. Bepenobsöd jenotis valik, ad stimön mani at, kele danädots fredis vemo mödikis sekü datuv gretik oma! Te söl: ‚Schleyer‘ balik ebinom tidan letälenik oba! Elabob ni vödabuki, ni gramati. Pianiko vöds anik püka nulik pebükons in gased almulik oma: „Siunahap“ (= Deut. ‚Sionsharfe‘). Epenob ettimo söle: ‚Schleyer‘ lafo me Volapük, lafo me pük Deutänik. Söl: ‚Schleyer‘ egespikom ai obe, ai jafölo vödis nulik ed ai ejäfom ad tidön sufädiko obi me spodakads ed i me penäd oka: „Siunahap“. Atos ebinon prim studa obik püka nulik e luveratiko i pro votikans valik, kels ettimo esevons gasedi at. Atos ebinon ün yel: 1879. Ün yel fovik gramat balid epubon. Buk at ägebüdükon i vödabuki balid.

Kiogretik fred ebinon! Spodots pegudükumons ed espodob ko vomül: ‚Wirsching Angelika‘, ed obs bofik esteifobs ad dagetön flenis nulik pro din gudik Volapüka. Ün yel: 1881 epubon yelod balid gaseda: „Volapükabled“. Söl: datuvan Volapüka < ecälodom ün muls balid balidis tidanis püka nulik. Eroidobs ettimo nemis sököl: ‚Lenze, Bauer (Bánfi), Wirsching, Emmert, Peitz, Ölschig, Loos‘. Ün setul yela et: ‚Domicke, Jakobs, Wolter, Bräunig, Schultes‘ ed ün novul dokan: ‚Obhlidal‘ pecälodons.

Ün yel: 1882, efe ün gustul e setul söl: dokan: ‚Obhlidal‘ pecälodom as cif² balid Volapüka pro Lösterän; fovo pecälodons as cifs pro Vürtän söl: ‚Kniele Ruppert‘ e pro Nolüda=Deutän ob it. Stük at: Nolüda=Deutän < no ebinon so gretik, äsä seimna idabinon fedatat

nons jonülön güti domaläda. Ilülogölo da fenäts doma etanas mari nenfinik fa granoin pitegöli e daduliko lü horit fagio zugöli, te äkanob stünön, kis üfo ikoedon-la lödön mani danolik at kobü vom jönik at pö top somik.

„Topil bisarik ad topät, vo-li?“ äsagom äsif geölo tiki obik. „Ye eplöpobs ad vedükön obis go läbikis, vo-li? o ‚Beryl‘!“

„Vemo läbikis,“ ägesagof, ab tonod süada ädefon pö vöds ofik.

„Älabob juli,“ ‚Stapleton‘ äsagom. „Ätopon pö nolüd läna. Jäf et pro man labü natäl obik äbinon rotik e naütik, ab privileg ad lifön zänodü yunane, födön dafomi täläktas etanas, e spiretön etanis me kalad e dials löniks vemo pädigidon fa ob. Too fätots ätadunons obis. Peideim vemik inüdranon ini jul, e kilans hipulas ideadoms. No plu ädönulifikon pos mijenot, e pluamanum katäda obik nesavoviko pifegebon. Ab ye, üf no demoy peri kompenanefa keinik hipulas, fredoböv dö mifät lönik, bi, dub klien vemik obik ad planav e nimav, etuvob is mögis nenmiedik tefü bujäföd oba, e sör obik divodof kol Nat, leigoäs ob. Atos valik, o dokan ‚Watson‘! ireifon oli dub ol it, efe logodanotod olik, du älülogetol mari da fenät obsik.“

„Tik fe esüikon pö tikäl obik, das atos binon-la boso naütik, ba läs pro ol, kas pro sör olik.“

„Nö! nö! neai naütob obi,“ spidöfo äsagof.

„Labobs bukis, labobs vestigadunikamis obsik, i labobs nilädanis nitedik. Dokan: ‚Mortimer‘ < binom man nolikün pö jäföd okik. Siör: ‚Charles‘ < neläbik id äbinom kosädan legudik. Äsevobs omi vemo gudiko e lügobs demü deadam omik vemikumo, kas kanob notodön atosi. Cedü ol, va tuvemo ovüjäfökoböv-li obi, üf uvisitoböv siöri: ‚Henry‘ < aposzedelo ad kosükön obi ko om?“

DOG ELAS ,BASKERVILLES’.

KAPIT VELID. ELS ,STAPLETONS’ DI ,MERRIPIT HOUSE’ (7).

„Si! äyagob bali elas ,Cyclopides’. Binons vemo sele-
diks e ti neai komädons ün latafluküp. Pid kion! das
enegetob fanölo oni!” Äspikom nenglifiko, ab logs smalik
klilik omik nenzediko älogedons vifiliko nu lü vomül, tä-
no lü ob.

„Äsä logob, esevädükols olis ode”.

„Si! Äspikob siöre: ,Henry’, das boso elatikom ad loge-
dön jöni legik maräda.”

„Liö! kim cedü ol binom-li atan?”

„Niludob, das atan mutom binön siör: ,Henry Basker-
ville’.”

„Nö! nö!” äsagob. „Binob te komunan pülik, ab flen
etana. Panemob dokan: ,Watson’.”

Logodared lusidina äsüikon pö logod notodik ofik.
„Täno äbepikobs dinis nebaiädik,” äsagof.

„Sio-li? no älabols timi saidik ad spikotön,” blod ofik
äküpetom labü logs leigoso dasäköls.

„Äspikotob, äsif dokan: ,Watson’ < äbinomöv belödan
isik, plas äbinomöv te lotan,” äsagof. „No kanos veütön
vemo pro om, va binos gölik u latik pro rogids. Ab ulü-
kömol ad dalogön eli ,Merripit House’, vo-li?”

Spat nelunik idugon obis lü on: dom marädik glumi-
dik, seimna farm bridana seimik ün dels vönädik beni-
köl, ab nu pinätüköl e pivedüköl lödöp nulädik. Fluke-
pagad äzüon oni, ab bims, äsä kösömo binos pö maräd,
äbinons emaratiköl e pedämüköl fa klimat isik, e top
lölik ävobedon, äs ut tämöfik e glumälik. Hidünan bäl-
dik dasägik bisarik labü gun vorik ä ruilakölik, hikel
imaifükom obes yani, äjinom lönedön lü dom. Ye nino
ädabinons cems gretik kil so feiniko pimöböls, das äji-

Nolüda=Deutäna³. Ebinob sevädik in Jlesvigän, Holstän, ,Lübeck’,
,Hamburg’, ,Bremen’, in Braunjvägän, Loldänburgän, Hanofän ed in
ziläk nilü ,Harz’. Fikulosöv ad dilön stükis ebo etis. Nem et: No-
lüda=Deutän < ebinon saido suemovik dü tim primik Volapüka, ibä
ebinob ettimo jitidan balik in stük lölik.

Sosus söl: datuvan Volapüka < ecälodom obi asä jicifi pro
Nolüda=Deutän, edutävob stüki oba ed evisitob in ,Harburg’, ,Ham-
burg’ e r. lädis ed i sölis, kels ettimo elebonedons gasedis Volapükik.
Sis täv at oba num tidanas in stük oba emödikumon. Ons it olautons
nunodis oksik, ye ob finükob nunodi oba ko vip: Söl: datuvan Vola-
püka lifomös! e Volapük löfik obas lifonös! e glofonös!

1888.

KÜPETS REDAKA.

¹ Nu el Harburg: dil zifa: ,Hamburg’.

² Änemoy ettimo as cif presidani Volapükakluba u Volapükaklubas valik
läna, reigäna, ... Cifal pälecedon „cif cifas” somik, kludo titul at egeton
poyümoti: =al.

³ Ba el *Norddeutscher Bund*.

SMILOBSÖS MA MODS TUMYELAS DIFIK!

Konotül ma Vp. evönädiköl.

Mikapälüb.

Fa ,Rupert Kniele’ (Deutän).

Cø d e l : ,Also-li koefons tifi lä tedel **Cödal:** „Kluö! koefol-li tifi lä tedan:

Leman?’ P e k u s a d e l : ,Si.’ ,Leman’?” **Kusadäb:** „Si!”

Cø d e l : ,Li-äbinons domadünel **Cödal:** „Äbinol-li domadünan us?”

us?’ P e k u s a d e l : ,Si.’ **Kusadäb:** „Si!”

Cø d e l (dikom plotogele): ,Äbinob **Cödal** (dikom protokane): „Äbinob
domadünel lä Leman tedel.’ domadünan lä ,Leman’: tedan.”

P e k u s a d e l : ,Li-ons i? Vo leno **Kusadäb:** „Ol i-li? Vö! leno äsevob
enolob atosi.’ atosi.”

KONOTÜL NUTIMIK.

Luman semik nügolom ini pötek e sagom: „Givolöd obe pilulis ta
dalabiäl. Zuo ön mödot mögiküno mödik!”

Tellögans* tala.

Tiäd rigik: ‚Die Zweifüßler der Erde‘; kapit se ‚Der kosmische Weg der Menschheit im Wassermann-Zeitalter‘ („Veg levalik menefa ün timäd sivatana“) fa ‚K. O. Schmidt‘, 1971; ini Volapük petradutöl fa ‚Hermann Philipps‘.

Pö senidam in valod tikodabranas*, notets anik fädiko päfanädons se „Nunod: 103 < fa dabinani-datuvülan* cifik: ‚Sigma 83‘ in vestiga-stelanaf*: ‚Sir 9132‘“:

„Nunod: 10 dö ‚Sol 3‘, keli planetans* it nemons eli „tal“, e dö lifafom* dareigik: tellögans* loxini natemöls < paläfulükon somo:

Tikakosäds* dönuamik fümükons madagredäti* jünü pedatuvülöli: 7 < volfagredakeda* mäldegdilik.

Num bidas – dilo su glun ed in vat lifölas, dilo livamufovikas* – binon vemikum mö naät degik kas penunos in nunod: 19.

Säk no nog peklülon, viomafädo lifadul pülik onas taedon u gönon volfi otas.

Nebaiäd* klatik dabinon: Ifi dabinakomip pö lifafoms donikum nog nomon, blebos neplänovik, kikodo uts löpik „menas“ sonemik nog blibons pö gred at, e kikodo bekomipons odis balatiko e kobädiko igo jü krigam planetik, plas vifükumön volfi okas dub koboyumikam.

Too vif volfa onas binon vemik – pö steif lanöfik tanamü nefümöf* lanik e klien ad mekädam. Atos ba pakodon dub nulüd, bi mens nog kosididons okis medü deid e nüsum lifafomas donikum, leigoäsä dunons dabinans balugikum.

Jinos, das no nog pasevons nämetiks laibinükam e cen kopafoma.

Lanibepenöm* jonädon mikosädi* ai vemiköli dub nenpüdiäl dibätik menas.

Fäkabepenam* jonon mödadilo redi. Grün as mal kliena ad balbin tikälük e baläl dabinon te pö jenets nemödik, sis brefüp ye suvikumo, kelos mögükon küipi bönik.

Nog binos nefümik, va riskäd oknosükama dub migebe kereda-nämeta* sekü nemad tikäla poviton dü loveikam atimik de kulivagred büo-keredafüsüdik* jü volfastad levalik*.

Bümals gudik dabinons, bi kulivi-maföm* jonon – näi niväts vemo pü-lik – mafotis mu vemikis kodü letälenans balatik.

Nesev lifastabas binon stunüköl: Leigogü fägs votik nämetis täläktik e lanöfiks nog edaglofons nemödo. Vobeds mufükamanämetik* tika e vila diseiniseviks* pejäfidükons fa dabinans balatik* te nemödiks.

Tikamod levalik pö ons binon sevädik te püliko. Bai atos tikamagots, kelis mens senöfik labons dö vestiga-stelanafs obsik – kelis nemons elis ‚UFOs‘ (= flitadins no pedientifüköls) – binons nesaidiks.

Klud: Atimo nog defons balbin e mad planetiks bai gredät: 8, pro kel ye bümals gudik dabinons.

Jünü te balatans nemödik erivons madi levalik gredäta: 10 e plu ka 10.

Küpoy diseinätis stümabik äsä fägi ad löfön, ad viktimön oki pro zeils lanöfik, e laidäli steifa ad jenöfikön e plu nendöfikön, kelis i gereafs no säkuradükons.

Stips pro lasumov fütürik ini kobäd galaxidik pebalölikas lananas levalik dabinons.

Prüdö! Nunod pafinükon, bi parat jonon kelilami* mena bosilo fägika tefü tikodi-loveükam*.“ ■

Vöds anik in vödem at pegeböls:

büo-keredafüsüdik – prä-atomar, pre-atomic;

dabinan balatik – Einzelwesen, individual;

dabinani-datuvülan – Wesensermittler, investigator of beings;

diseinisevik – zielbewußt, targeted;

fäkabepenam – Emotiogramm, emotiogram;

kelilam – das Mithören, eavesdropping;

keredanämet – Kernenergie, nuclear energy;

kulivi-maföm – Kulturmesser, culture meter;

lanibepenöm – Psychograph, psychograph;

lifafom – Lebensform, life form;

livamufovik – frei beweglich, free-moving;

mada-gredät – Reifestufe, maturity level;

mikosäd – Gespanntheit, tense relationship;

mufükamanämetik – kinetisch, kinetic;

nebaiäd – Widerspruch, contradiction;

nefümöf – Instabilität, instability;

planetan(s) – Planetarier, planetarian(s);

tellögan(s) – Zweifüßler, biped(s);

tika-kosäd – Geisteskontakt, mental contact;

tikodi-loveükam – Gedankenübertragung, telepathy;

valod tikodabranas – Gedankenwellenmeer, sea of thought waves;

vestiga-stelanaf – Forschungsraumschiff, research spaceship;

volfastad – Evolutionsstand, state of evolution;

volfa-gredaked – Evolutionsskala, evolutionary scale.